

LÄNSSTYRELSEN
JÖNKÖPINGS LÄN

Riksantikvarieämbetet och
Statens historiska museer
Ink. 1991-10-08
Dnr. 6243

BESLUT

1991-09-30

221-259-89

Angående byggnadsminnesförklaring av byggnader på fastigheten Brännerigården 1 i Eksjö, Eksjö kommun

LÄNSSTYRELSENS AVGÖRANDE

Länsstyrelsen förklarar enligt 3 kap 1 § lagen om kulturminnen m m (KML) byggnaderna på fastigheten Brännerigården 1 i Eksjö, Eksjö kommun för byggnadsminnen.

Länsstyrelsen meddelar med stöd av 3 kap 2 § samma lag följande skyddsföreskrifter.

1. Byggnaderna får inte rivas, flyttas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.

Enligt 3 kap 21 § samma lag gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

BAKGRUND M M

F d museichefen Inger Wilin-Strömberg och arkitekten Jörgen Bergvall väckte i skrivelse till länsstyrelsen den 6 februari 1979 frågan om byggnadsminnesförklaring av "fastigheten Brännerigården 1".

Av utredningen framgår i huvudsak följande.

Gården på fastigheten Brännerigården 1 omfattar ett lågt boningshus och tre mindre uthuslängor. Boningshuset, kallat Båtsmanstorpet, är uppfört omkring år 1750 och är av timmer i en våning. Fasaden är klädd med locklistpanel. Fönstren är, med ett undantag, nya. De är av tvåluftstyp med en horisontell spröjs i varje båge och med vattbrädor upptill. Huvudingången mot nordväst har pardörrar med liggande panel. Ingången i sydöst har en modern enkeldörr. Fasaden är gulmålad med vita knutar, vindskivor och fönster. Sockeln är av sten och putsad.

Sadeltaket är täckt med enkupiga betongpannor och har en hög tegelskorsten med krön. Vid en ombyggnad år 1881 byggdes husets södra sida ut så att huset kommit att

O KME BESLUT AF9259

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Postgiro
551 86 Jönköping	Hamngatan 4	036-15 70 00 vx	036-12 15 58	3 51 76-7

bli inte helt symmetriskt.

Boningshusets interiör har under de senaste decennierna byggts om med nya tak och dörrar. Ett par väggar har uppförts eller flyttats.

Uthuslängorna är belägna i tomtens nordöstra del i asymmetrisk U-form. I fasaderna är det liggande timret synligt utom mot Brännerigatan där fasaden är klädd med locklistpanel. Gavelröstena har locklistpanel med sick-sackmönstrad nerkant. Sadeltaken är täckta med olika material såsom enkupigt och tvåkupigt tegel samt papp. Mellan boningshuset och uthusen finns plank utmed tomtgränserna. Västra delen av den södra längan var förr bostad. En kakelugn är där bevarad. Uthuslängorna är ombyggda invändigt och inrymmer idag garage, vävstuga och förråd. Gårdstomten är belagd med kullersten.

Fastigheten är belägen vid den medeltida gatan Arendt Byggmästares gata, vilken ingick i Eksjö norra medeltida stadsplan. Utmed gatan finns ytterst välbevarad trähusbebyggelse. Eksjö stadskärna utgör område av riksintresse för kulturminnesvården (område nr 50).

Länsstyrelsen har den 24 maj 1988 upprättat förslag till skyddsföreskrifter. Fastighetens ägare, har godkänt dessa.

Byggnadsnämnden i Eksjö kommun har - efter hörande av kulturnämnden - den 26 oktober 1988 beslutat tillstyrka en byggnadsminnesförklaring. Enligt byggnadsnämnden bör ett tillägg göras till den första punkten i skyddsföreskrifterna innebärande att byggnadernas inre inte får förändras.

LÄNSSTYRELSENS MOTIVERING

Enligt 3 kap 1 § KML får en byggnad som är synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde eller som ingår i ett kulturhistoriskt synnerligen märkligt bebyggelseområde förklaras för byggnadsminne.

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet har enligt 3 kap 10 § KML rätt till ersättning av staten om skyddsföreskrifter

1. utgör hinder för rivning av byggnad och skadan därav är betydande i förhållande till värdet av berörd del av fastigheten eller
2. på annat sätt innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom berörd del av fastigheten.

Medför skyddsföreskrifter att synnerligt men uppkommer vid användning av fastigheten, är staten skyldig att lösa fastigheten om ägaren begär det.

1991-09-30

3 (4)
221-259-89

Enligt länsstyrelsens bedömning har byggnaderna ett stort kulturhistoriskt värde och utgör ett ålderdomligt inslag i gatubilden utmed Arendt Byggmästares gata, som är belägen i området norr om torget i Eksjö. Byggnaderna kan emellertid i sig inte anses vara synnerligen märkliga på sätt som avses i ovan angivet lagrum.

Som framgår av det ovan anförda ingår de dock i bebyggelsen kring den medeltida Arendt Byggmästares gata med en ytterst välbevarad trähusbebyggelse, vilken bebyggelsemiljö har ett mycket stort kulturhistoriskt värde.

Enligt länsstyrelsens bedömning får miljön i denna del av Eksjö stadskärna anses utgöra en sådan bebyggelsemiljö som avses i lagrummet. Skäl föreligger därför för att förklara de aktuella byggnaderna, såsom ingående i denna miljö, för byggnadsminnen.

För byggnadernas bevarande skall det av länsstyrelsen den 24 maj 1988 upprättade förslaget till skyddsföreskrifter gälla. Enligt länsstyrelsens uppfattning skall - med hänsyn till skälet för byggnadsminnesförklaringen - byggnadernas inre inte omfattas av skyddsföreskrifterna. Länsstyrelsen bedömer att skyddsföreskrifterna ej skall medföra ersättningsskyldighet gentemot ägaren. Ej heller kan föreskrifterna anses medföra att synnerligt men uppkommer vid användningen fastigheten.

ÖVRIGT

Länsstyrelsen lämnar i förekommande fall råd och anvisningar i fråga om underhållet av byggnaderna.

Ändring av byggnadsminnena i strid mot meddelade skyddsföreskrifter får ske endast om det föreligger särskilda skäl för sådan ändring. Ansökan om ändring prövas av länsstyrelsen.

UPPLYSNING OM HUR LÄNSSTYRELSENS BESLUT KAN ÖVERKLAGAS

Detta beslut kan överklagas hos kammarrätten i Jönköping genom skrivelse till länsstyrelsen - se bilaga.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit länsråd Bo Landholm, beslutande, avdelningsdirektör Karl Anton Anderson, länsassessor Torkel Fagerlund, länsantikvarie Per-Olof Ringquist och byrådirektör Anders Franzén, föredragande.

Bo Landholm

Anders Franzén

1991-09-30

•
4 (4)
221-259-89

Kopia till:
Riksantikvarieämbetet, 2 ex (delg kvitto)

Länsmuseet
Eksjö kommun, byggnadsnämnden + lagakraftbevis
" , kulturenämnden
Inskrivningsmynd + laga kraftbevis
Kme